

СПРАВА «ТОВ «УКРСПЕЦМЕТ-V» ПРОТИ УКРАЇНИ»

(CASE OF UKRSPETSMET-V, TOV v. UKRAINE)

(Заяви № 12869/21)

Стислий виклад рішення від 09 жовтня 2025 року

У 2019 році підприємство-заявник уклало договір оренди земельної ділянки. Згодом С. подав позов до Господарського суду Запорізької області проти підприємства-заявника, вимагаючи визнати цей договір недійсним. 04 лютого 2020 року суд відмовив у задоволенні позову. 02 липня 2020 року Центральний апеляційний господарський суд міста Дніпра скасував рішення суду першої інстанції та задовольнив позов С. у повному обсязі. 24 жовтня 2020 року підприємство-заявник подало касаційну скаргу разом із клопотанням про поновлення строку на оскарження, зазначивши, що під час розгляду справи в суді першої інстанції просило надсилати всю кореспонденцію на адресу для листування, яка відрізнялася від офіційної юридичної адреси підприємства. Незважаючи на це, апеляційний суд надсилав усі процесуальні документи саме на офіційну адресу підприємства, проігнорувавши наявні в матеріалах справи відомості про іншу адресу листування. Надіслані документи були повернуті суду через закінчення строку зберігання, унаслідок чого підприємство-заявник не було поінформоване про апеляційне провадження. Підприємство-заявник дізналося про постанову апеляційного суду лише 10 вересня 2020 року з листа міської ради, після чого подало касаційну скаргу з проханням поновити пропущений строк на оскарження. 17 листопада 2020 року Верховний Суд відмовив у задоволенні клопотання, визнавши наведені підстави неповажними, та відмовив у відкритті касаційного провадження. До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) підприємство-заявник скаржилося за пунктом 1 статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на відмову у доступі до судів вищих інстанцій. Підприємство-заявник подало інші скарги, які також порушували питання за Конвенцією. Розглянувши скарги підприємства-заявника за пунктом 1 статті 6 Конвенції, Європейський суд зазначив, що право на доступ до суду не є абсолютним і може підлягати обмеженням, які, однак, не можуть забороняти або скорочувати доступ особи у такий спосіб або такою мірою, щоб сама суть цього права була підірвана. Європейський суд нагадав, що держава має гарантувати громадянам ефективне право на доступ до судів для вирішення спору щодо їхніх прав та обов'язків цивільного характеру, а також що ризик будь-якої помилки органу державної влади має покладатися на саму державу, а помилки не повинні виправлятися за рахунок зацікавленої особи. З огляду на свою практику з цього питання Європейський суд дійшов висновку, що у цій справі відповідні обмеження підірвали саму суть права заявника на доступ до судів вищих інстанцій та констатував порушення пункту 1 статті 6 Конвенції. Щодо інших скарг Європейський суд, посилаючись на свою попередню практику, також констатував порушення пункту 1 статті 6 Конвенції у

зв'язку з порушення принципу рівності сторін, оскільки апеляційний суд не надіслав процесуальні документи на правильну адресу підприємства-заявника, що позбавило представника підприємства можливості брати участь у провадженні на рівних умовах з іншою стороною провадження.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. Оголошує заяву прийнятною;
2. Постановляє, що ця заява свідчить про порушення пункту 1 статті 6 Конвенції у зв'язку з відмовою у доступі до судів вищих інстанцій;
3. Постановляє, що було порушено Конвенцію у зв'язку з іншими скаргами, висунутими за усталеною практикою Суду (див. таблицю у додатку);
4. Постановляє, що:
 - (a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити підприємству-заявнику суму, зазначену в таблиці у додатку; ця сума має бути конвертована в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
 - (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначену суму нараховуватиметься простий відсоток (simple interest) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти.